

Lýsigögn

Vinnuafli – skrár

1 Tengiliður	
1.1 Tengiliður (stofnun)	Hagstofa Íslands
1.2 Tengiliður (deild)	Atvinna, lífskjör og mannfjöldi
1.3 Nafn tengiliðar	Ólafur Már Sigurðsson
1.4 Starf tengiliðar	Sérfræðingur
1.5 Póstfang tengiliðar	Borgartún 21a, 105 Reykjavík
1.6 Netfang tengiliðar	Olafur.sigurdsson@hagstofa.is
1.7 Símanúmer tengiliðar	528-1284
1.8 Bréfasími tengiliðar	528-1299
2 Lýsigögn uppfærð	
2.1 Lýsigögn síðast staðfest	16. apríl 2018
2.2 Lýsigögn síðast birt	16. apríl 2018
2.3 Lýsigögn síðast uppfærð	16. apríl 2018
3 Framsetning	
3.1 Lýsing á gögnum	<p>Vinnuafli úr skrá (VS) eru talningar á einstaklingum úr mánaðarlegum staðgreiðslu- og mannfjöldagögnum. Staðgreiðslugögn byggja á upplýsingum frá ríkisskattstjóra um uppgjör vegna staðgreiðslu af launum og/eða reiknuðu endurgjaldi, samkvæmt lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda nr. 45/1987. Uppgjörið hefur verið auðgað með öðrum upplýsingum svo hægt sé að nýta það til hagskýrslugerðar, til að mynda til að geta aðgreint staðgreiðsluskyldar launagreiðslur frá öðrum staðgreiðsluskyldum greiðslum.</p> <p>Mannfjöldagögn byggja á íbúaskrá Þjóðskrá Íslands.</p> <p>Þýðið eru allir sem eru í mánaðarlegum staðgreiðslugögnum. Í tölunum eru þeir skilgreindir sem starfandi ef þeir höfðu einhverjar tekjur af atvinnu sem staðgreiddir skattar voru greiddir af, þar á meðal þeir sem voru í fæðingarorlofi frá vinnu og skiluðu reiknuðu endurgjaldi, á því tímabili sem gögnin ná yfir. Ekkert lágmark er á tekjuupphæðum fyrir</p>

	<p>talningarnar.</p> <p>Um er að ræða bráðabirgðatölur sem geta tekið breytingum yfir tíma þar sem gæði grunnagna eru betri fyrir nýrri ár. Sérstök áhersla hefur verið af hálfu Hagstofunnar að tryggja gæði gagna frá og með árinu 2008. Gæði gagna fyrri ára eru lakari.</p> <p>Talningar eru flokkaðar eftir kyni, uppruna, staðsetningu lögheimilis og aldursflokkum. Sjá nánar í veftöflum:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fjöldi starfandi samkvæmt skráum eftir mánuðum, kyni, aldri og bakgrunni 2005-2017 • Fjöldi starfandi samkvæmt skráum eftir ársfjórðungum, kyni, aldri og bakgrunni 2005-2017 • Fjöldi starfandi samkvæmt skráum eftir árum, kyni, aldri og bakgrunni 2005-2017 • Fjöldi starfandi 16-74 ára með lögheimili á Íslandi samkvæmt skráum eftir mánuðum, kyni, bakgrunnur og búsetu 2005-2017 • Fjöldi starfandi 16-74 ára með lögheimili á Íslandi samkvæmt skráum eftir ársfjórðungum, kyni, bakgrunnur og búsetu 2005-2017 • Fjöldi starfandi 16-74 ára með lögheimili á Íslandi samkvæmt skráum eftir árum, kyni, bakgrunnur og búsetu 2005-2017
3.2 Flokkunarkerfi	<p>Talningar eru flokkaðar eftir kyni, uppruna, staðsetningu lögheimilis og aldursflokkum.</p> <p>Kyn skiptist í karla og konur.</p> <p>Bakgrunni er skipt í innflytjendur og íslenskan bakgrunn. Einstaklingur sem er fæddur erlendis og á foreldra sem einnig eru fæddir erlendis, svo og báðir afar hans og báðar ömmur, telst innflytjandi samkvæmt aðferðum Hagstofunnar. Aðrir teljast hafa einhvern íslenskan bakgrunn.</p> <p>Staðsetning lögheimilis er skipt niður eftir því hvort viðkomandi á lögheimili á Íslandi eða ekki. Lögheimili manns er sá staður þar sem hann hefur fasta búsetu. Hver sá sem dvelst eða ætlar að dveljast á Íslandi í sex mánuði eða lengur skal eiga lögheimili samkvæmt lögum nr. 21/1990 (https://www.althingi.is/lagas/nuna/1990021.html). Sá sem dvelst eða ætlar að dveljast í landinu vegna atvinnu í þrjá mánuði eða lengur má þó eiga lögheimili hér.</p> <p>Þrenns konar aldursflokkunum er beitt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Fimm ára aldursbilum: Yngri en 15 ára, 15 til 19 ára, 20 til 24 ára, 25 til 29 ára, 30 til 34 ára, 35 til 39 ára, 40 til 44 ára, 45 til 49 ára, 50 til 54 ára, 55 til 59 ára, 60 til 64 ára, 65 til 69 ára, 70 ára og eldri, 2) Þrískiptum aldri: 16 til 24 ára, 25 til 54 ára, 55 til 74 ára; 3) 16 til 74 ára.

3.3 Þekja - geirar	Staðgreiðslugögn ná til allra atvinnugreina á íslenskum vinnumarkaði. Á heimasíðu RSK kemur fram að öllum þeim sem teljast launagreiðendur samkvæmt lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda þ.e. þeir sem inna af hendi eða reikna greiðslur sem teljast vera laun, er skylt að halda eftir staðgreiðslu opinberra gjalda af launum starfsmanna og öðrum staðgreiðsluskyldum greiðslum og af reiknuðu endurgjaldi vegna eigin vinnu við reksturinn. Sjá nánar: https://www.rsk.is/atvinnurekstur/stadgreidsla-og-reiknad-endurgjald/
3.4 Hagskýrslugerðarhugtök og skilgreiningar	Fjöldi starfandi samkvæmt skrá, þ.e. þeir sem höfðu einhverjar tekjur af atvinnu sem gert er grein fyrir í uppgjöri ríkisskattstjóra um staðgreidda skatta, þar á meðal þeir sem voru í fæðingarorlofi frá vinnu og þeir sem eru með reiknað endurgjald, á því tímabili sem gögnin ná yfir.
3.5 Hagskýrslueining	Einstaklingar sem eru starfandi, það er þeir einstaklingar sem hafa tekjur af atvinnu sem eru staðgreiðsluskyldar, þar á meðal eru tekjur í fæðingarorlofi starfandi og reiknað endurgjald (flokkað eftir kyni, aldri, búsetu og bakgrunni).
3.6 Þýði	Í þýðinu eru allir sem fá greiddar skattskyldar tekjur af atvinnu sem eru staðgreiðsluskyldar, þar á meðal tekjur í fæðingarorlofi starfandi og reiknað endurgjald. Á heimasíðu ríkisskattstjóra kemur fram að þeir sem þurfa að skila inn upplýsingum til ríkisskattstjóra um staðgreiðslu og opinber gjöld eru allir þeir sem teljast greiðendur samkvæmt lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda, þ.e. þeir sem inna af hendi eða reikna greiðslur sem teljast vera laun, er skylt að halda eftir staðgreiðslu opinberra gjalda af launum starfsmanna og öðrum staðgreiðsluskyldum greiðslum og af reiknuðu endurgjaldi vegna eigin vinnu við reksturinn. Greiðendur staðgreiðslu starfsmanna sem ráðnir eru til starfa á grundvelli samnings um útleigu á vinnuafli telst launagreiðandi þeirra hafi starfsmannaleigan ekki skattalegt heimilisfesti hér á landi. Starfsmannaleiga sem hefur staðfestu í öðru ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins, öðru EFTA-ríki eða Færeyjum telst þó launagreiðandi nema um annað hafi verið samið við notendafyrirtæki. Notendafyrirtæki ber ábyrgð sem launagreiðandi hafi starfsmannaleiga ekki staðið réttilega skil á staðgreiðslu. Sjá nánar: https://www.rsk.is/atvinnurekstur/stadgreidsla-og-reiknad-endurgjald/ og í lögum 45/187 um staðgreiðslu opinberra gjalda https://skattalagasafn.rsk.is/?log=45.1987.0
3.7 Svæði	Ísland
3.8 Tímabil	2005 – 2017
3.9 Grunntímabil	Á ekki við

4 Mælieining	Fjöldi einstaklinga (talningar)
5 Viðmiðunartími	Mánuðir (almanaksmánuður) Ársfjórðungar (þrjú mánuðir) Ár
6 Umboð	
6.1 Lög og reglugerðir	Lög nr. 163/2007 um Hagstofu Íslands og opinbera hagskýrslugerð
7 Trúnaðarkvaðir	
7.1 Trúnaðarkvaðir - stefna	Sjá reglur Hagstofunnar um meðferð trúnaðargagna: https://hagstofa.is/media/43950/Reglur-um-me%C3%B0fer%C3%B0-tr%C3%BAna%C3%B0argagna.pdf
7.2 Trúnaðarkvaðir – meðferð gagna	Í þeim tilfellum þar sem talningar í töflum eru lægri en 5 þá er gildið dulið. Þannig er ekki hægt að greina milli talninga í veftöflum þar sem enginn einstaklingur var talinn eða þar sem um var að ræða 4 einstakling í talningunni.
8 Reglur um birtingar	
8.1 Birtingaráætlun	Birtingar verða tilkynntar og settar á birtingaráætlun, 10 dögum fyrir áætlaðan birtingardag, í samræmi við reglur Hagstofunnar um birtingar.
8.2 Aðgengi að birtingaráætlun	Birtingaráætlun er aðgengileg á vef Hagstofunnar: https://hagstofa.is/utgafur/frettasafn/birtingaraaetlun/
8.3 Aðgengi fyrir notendur	Tölurnar eru aðgengilegar notendum í gegnum vef Hagstofu Íslands
9 Tíðni birtinga	Talnaefni verður uppfært mánaðarlega á vef Hagstofunnar.
10 Aðgengileiki og skýrleiki	
10.1 Fréttatilkynningar	Fréttatilkynningar verða gefnar út í byrjun hvers ársfjórðungs, í janúar, apríl, júlí og október, alls fjórar á ári.
10.2 Útgáfur	Ekki er fyrirhugað að gefa út hagtíðindahefti.
10.3 Gagnasöfn á netinu	Hagtölur birtar mánaðarlega með uppfærslu veftaflna á vef Hagstofunnar.
10.4 Aðgengi að örgögnum	Hægt er að sækja um aðgang að örgögnum Hagstofu Íslands í gegnum Rannsóknarþjónustu Hagstofunnar. Sjá hér: https://hagstofa.is/thjonusta/gogn-til-visindarannsokna/
10.5 Annað	-
10.6 Skjöl um aðferðafræði	Engin skjöl um aðferðafræði hagtalnanna er tiltæk.
10.7 Skjöl um gæðamál	Engin skjöl um gæðamál hagtalnanna er tiltæk.

11 Gæðastjórnun	
11.1 Trygging gæða	Sjá meginreglur í hagskýrslugerð: https://www.stjornartidindi.is/Advert.aspx?RecordID=0c8d9584-87fd-4934-b8c6-8d9ec40ee881
11.2 Gæðamat	Almennt má segja að gögnin uppfylli meginreglur 11 – 15. Hagtölunum er ætlað að uppfylla þarfir notenda (meginregla 11) um aukna þekju á íslenskum vinnumarkaði heldur en hingað til hefur verið mögulegt með tölum úr Vinnumarkaðsrannsókn Hagstofunnar. Um er að ræða mjög nákvæm gögn (meginregla 12) þar sem lítil sem engin óvissa er til staðar, til dæmis er engin úrtaksvilla til staðar í gögnunum, sem gerir mögulegt að álykta á grunni fámennra hópa í gagnasafninu með viðunandi nákvæmni. Tímanleiki gagnanna er viðunandi (meginregla 12) þar sem gera má ráð fyrir því að hægt sé að gefa út upplýsingar um fjölda starfandi í tilteknum mánuði um þremur mánuðum síðar. Samræmi gagnanna er gott en samanburðarhæfni (meginregla 14) er lakari þar sem þau eru ekki byggð á alþjóðlegum stöðlum eða skilgreiningum. Aðgengi og skýrleiki gagnanna (meginregla 15) þar sem þau eru sett fram á skýran máta í veftöflum sem notendur hafa aðgang að án endurgjalds.
12 Notagildi	
12.1 Þarfir notenda	Helstu notendur eru aðilar vinnumarkaðarins, ráðuneyti, stofnanir, fjölmiðlar og almenningur.
12.2 Ánægja notenda	Um er að ræða nýjar hagtölur sem Hagstofan hefur ekki birt áður. Því eru engar upplýsingar tiltækar um ánægju notenda.
12.3 Heildstæðni	Hagtölunum er meðal annars ætlað að svara eftirspurn eftir talningum á fjölda starfandi, meðal annars eftir bakgrunni og eftir því hvort viðkomandi sé búsettur á Íslandi eða ekki.
13 Nákvæmni og áreiðanleiki	
13.1 Nákvæmni	Nákvæmni byggja á þeim upplýsingum sem berast frá launagreianda til ríkisskattstjóra. Það getur haft áhrif á talningar þegar greiðendur tekna sem eru staðgreiðsluskyldar skila ekki uppgjöri til ríkisskattstjóra innan tímamarka. Samkvæmt lögum 45/1987 um staðgreiðslu opinberra gjalda skulu launagreiðendur og einstaklingar með reiknað endurgjald gera staðgreiðslu í hverjum mánuði og greiða kröfu fyrir lok dags 15. hvers mánaðar fyrir viðmiðunarmánuð næstliðins mánaðar. Staðgreiðsluskyldar greiðslur vegna launagreiðslna og reiknaðs endurgjalds eru merkt sérstaklega. Atvinnustarfsemi sem ekki er gefin upp til skatts er ekki metin.
13.2 Úrtaksvillur	Á ekki við þar sem um er að ræða skráarbundin gögn.
13.3 Aðrar villur en úrtaksvillur (non-sampling errors)	Á ekki við þar sem um er að ræða skráarbundin gögn.

14 Tímanleiki og stundvísi	
14.1 Tímanleiki	Nýjar tölur eru birtar þremur mánuðum eftir að viðmiðunarmánuði lýkur.
14.2 Stundvísi	-
15 Samræmi og samanburðarhæfni	
15.1 Samanburðarhæfni – landfræðileg	Innbyrðissamræmi er í tölunum milli svæða á Íslandi þannig að til dæmis er hægt að bera saman sveitarfélög. Tölurnar byggja á íslenskum stjórnsýslugögnum sem óvíst er að séu fyrir hendi í öðrum löndum og því er samanburður milli landa ekki mögulegur.
15.2 Samanburðarhæfni – yfir tíma	Í gagnasafninu er sömu skilgreiningum og hugtökum beitt yfir allt tímabil gagnanna sem gerir samanburð milli mismunandi tímabila mögulegan.
15.3 Samræmi – milli efnissviða	Önnur birting Hagstofunnar sem einnig er vert að bera saman við VS eru tölur Þjóðhagsreikninga um vinnumagn og framleiðni en þær eru að miklu leyti unnar upp úr sömu gagnalindum og VS en þó með meiri áherslu á notkun líkana við mat á ýmsum stærðum. Þar er hins vegar tölfræðieiningin ráðningarsamband (job) og því eru talningar þeirra hagtalna ekki nauðsynlega þær sömu og koma fram í VS.
15.4 Samræmi – innan efnissviðs	Nærtækt er að bera tölur um vinnuafli úr skrá (VS) við tölur úr Vinnumarkaðsrannsókn Hagstofu Íslands (VMR). Nokkur munur er milli þessara tveggja gagnasafna sem mikilvægt er að hafa í huga þegar þau eru borin saman. <ol style="list-style-type: none"> 1. VMR er úrtaksrannsókn. VS byggir á talningum úr skrá. 2. VMR byggir á alþjóðlegum skilgreiningum Alþjóða vinnuálastofnunarinnar (ILO) og hagstofu Evrópusambandsins (Eurostat). VS byggir á íslenskum skattalögum. Skilgreining á því hvað telst vera starfandi er því ekki sú sama, til dæmis vegna þess að í skrá eru aðeins þeir starfandi sem greiða staðgreiðslu af launum sínum. 3. Í VMR teljast þeir atvinnulausir sem voru án atvinnu í viðmiðunarviku könnunarinnar, það er, höfðu hvorki atvinnu né voru í vinnu (í eina klukkustund eða lengur) sem launþegi eða sjálfstætt starfandi, eru að leita að vinnu og geta hafið störf innan tveggja vikna - eða hafa fengið starf sem hefst innan þriggja mánaða. Einstaklingar sem eru ekki í vinnu en eru í námi flokkast atvinnulausir ef þeir uppfylla skilyrðin hér að framan. Í VS er haldið utan um skráð atvinnuleysi og verða menn að uppfylla skilyrði skráningar á hverjum tíma til að teljast atvinnulausir. Sjá lög nr. 134/2009. 4. Samkvæmt skilgreiningum í VS getur fólk verið atvinnulaust að hluta, en ekki samkvæmt skilgreiningum VMR. Það þýðir að starfandi einstaklingar getur bæði fengið greiddar atvinnuleysisbætur í VS og launatekjur. 5. Allar fjöldataölur í Vinnumarkaðsrannsókn Hagstofunnar eru vigtaðar eftir kyni og aldri svarenda miðað við fjölda í Þjóðskrá 16-74 ára. Tölur úr VS eru óvigtaðar enda um talningu að ræða.

	6. Í VMR teljast þeir starfandi sem unnu í eina klukkustund eða lengur í viðmiðunarviku eða voru fjarverandi frá starfi sem þeir gegna að öllu jöfnu. Í VS eru starfandi þeir sem hafa tekjur af atvinnu sem eru staðgreiðsluskyldar, þar á meðal eru tekjur í fæðingarorlofi starfandi og reiknað endurgjald.
16 Kostnaður og svarbyrði	Á ekki við
17 Endurskoðun hagtalna	
17.1 Endurskoðun hagtalna - stefna	Sjá stefnu Hagstofu Íslands um endurskoðun hagtalna: https://hagstofa.is/um-hagstofuna/stefnur-hagstofu-islands/stefna-hagstofu-islands-um-endurskodun-hagtalna/
17.2 Endurskoðun hagtalna - framkvæmd	-
18 Úrvinnsla hagskýrsla	
18.1 Grunn gögn	Um er að ræða skráarbundin gögn sem byggja á upplýsingum frá ríkisskattstjóra, uppgjör vegna staðgreiðslu af launum og/eða reiknuðu endurgjaldi, samkvæmt lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda nr. 45/1987. Megintilgangur uppgjors er skattheimta hins opinbera. Gögnin hafa verið auðguð með öðrum upplýsingum svo hægt sé að nýta þau til hagskýrslugerðar, til að mynda til að geta aðgreint staðgreiðsluskyldar launagreiðslur frá öðrum staðgreiðsluskyldum greiðslum. Mannfjöldagögn byggja á íbúaskrá Þjóðskrá Íslands.
18.2 Tíðni gagnasöfnunar	Mánaðarleg.
18.3 Gagnasöfnun	Gögnin eru sótt til Ríkisskattstjóra í gegnum örugga vefskilagátt.
18.4 Sannprófun	Mánaðarlega, eða í kringum 20. hvers mánaðar fara gögnin í gegnum staðlaða gæðaprófun og þau gerð tilbúin til hagskýrslugerðar. Gögnin eru m.a. sannprófuð út frá samanburði milli tímabila og við önnur gagnasöfn.
18.5 Gagnavinnsla	Ekki er hægt að nýta óbreytt grunn gögn staðgreiðslu til hagskýrslugerðar. Því hefur Hagstofan smíðað umfangsmikið úrvinnsluferfi til að vinna með gögnin. Til að mynda kemur ekki fram í gögnum um hvers konar tegund staðgreiðsluskyldrar greiðslu sé að ræða. Lögð er mest áhersla á að skipta greiðslum í í launagreiðslur og aðrar greiðslur, en öðrum greiðslum er þó ítarlegra skipt og má þar nefna greiðslur í fæðingarorlofi, styrkir verkalýðsfélaga, greiðslur úr lífeyrissjóðum, greiðslur vegna eftirlauna, bætur frá Tryggingastofnun og atvinnuleysisbætur. Mesta áskorunin er við að skipta upp greiðslum er í þeim tífellum sem launagreiðandi greiðir bæði laun og aðrar greiðslur, eins og algengt er til dæmis hjá sveitarfélögum, lífeyrissjóðum og verkalýðsfélögum. Árlega eru gögn keyrð saman við

	<p>skattframtöl einstaklinga og launamiðaskrá til að sannreyna að greiðslum hafi verið skipt rétt upp. Þá hefur komið í ljós að skipting greiðsla í úrvinnslukerfi er í miklum gæðum og greiðslum er rétt skipt upp.</p> <p>Gögn eru talin úr gagnatöflum og flokkuð eftir mismunandi bakgrunnsupplýsingum. Niðurstöðurnar eru ekki vigtaðar né tilreiknaðar, engum aðferðum er beitt til að leiðrétta fyrir brottfall og engum líkönum er beitt við ályktunartökuna.</p>
18.6 Aðlögun gagna	-
19 Athugasemdir	